

Damian Dziembek

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

TYPOLOGIA WIRTUALNEGO OUTSOURCINGU INFORMATYCZNEGO

Streszczenie: Dynamiczne zmiany w technologii informacyjno-komunikacyjnej, globalizacja oraz poszukiwanie nowych sposobów konkurencji na rynku IT sprzyjają powstawaniu nowych form i metod świadczenia usług outsourcingu IT. W artykule na wstępie zaprezentowano pojęcie i istotę wirtualnego outsourcingu informatycznego, a w dalszej części dokonano podziału typologicznego wirtualnego outsourcingu informatycznego według takich kryteriów klasyfikacji, jak specyfika odbiorcy oraz uwarunkowania strukturalno-funkcjonalne zachodzące pomiędzy dostawcami IT. Systematyzacja różnorodnych rodzajów i form wirtualnego outsourcingu informatycznego wraz z odpowiadającymi im właściwościami może sprzyjać zainteresowaniu małych i średnich przedsiębiorstw ich implementacją w najbliższej przyszłości.

Słowa kluczowe: outsourcing informatyczny, wirtualny outsourcing informatyczny.

1. Wstęp

Współczesne małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) ze względu na coraz większą trudność utrzymania dotychczasowej pozycji rynkowej podejmują szeroko zakrojone działania, mające na celu ograniczenie kosztów i usprawnienie wykonywanych procesów. Jednym z ważniejszych kierunków restrukturyzacji działalności biznesowej, podejmowanej obecnie zarówno przez małe i średnie, jak i przez duże przedsiębiorstwa, jest zastosowanie outsourcingu. Outsourcing polega na przekazaniu pewnych obszarów działalności danej organizacji do odpłatnej realizacji przez zewnętrzne i wyspecjalizowane podmioty. MŚP implementują outsourcing w różnych obszarach swej działalności, szczególnie zaś w tych, które nie stanowią głównego źródła przychodów.

Jednym z obszarów najczęściej powierzanych zewnętrznym partnerom gospodarczym w ramach outsourcingu jest informatyka. W praktyce outsourcing informatyczny może być realizowany w różnych formach i mieć różnorodny zakres. Jedną z form świadczenia outsourcingu informatycznego może być obecnie wirtualny outsourcing informatyczny – bazujący na modelu organizacji wirtualnej i realizowany w przestrzeni wirtualnej utworzonej głównie dzięki technologii informacyjno-ko-

munikacyjnej. Celem artykułu jest prezentacja podziału typologicznego wirtualnego outsourcingu informatycznego, pozwalająca wskazać kierunki jego potencjalnych zastosowań w małych i średnich przedsiębiorstwach.

2. Pojęcie i istota wirtualnego outsourcingu informatycznego

Outsourcing informatyczny jest to przedsięwzięcie polegające na odpłatnym przekazaniu przez zleceniodawcę całości lub części zadań związanych z obszarem IT na rzecz zewnętrznego i wyspecjalizowanego podmiotu. Innymi słowy, przez zastosowanie outsourcingu informatycznego ogranicza się wewnętrzny obszar IT organizacji, oddając pewien jego zakres do odpłatnej realizacji partnerom zewnętrznym [Dziembek 2006].

Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnej (w szczególności sieci Internet) aktywował nową platformę do świadczenia usług outsourcingu informatycznego, tj. przestrzeń wirtualną. Pozwala ona przyspieszyć wdrażanie zmian, upraszcza struktury organizacyjne oraz umożliwia optymalizację działań gospodarczych. Ponadto wzrost liczby podmiotów świadczących usługi outsourcingu w obszarze IT, upowszechnienie różnych modeli i koncepcji zarządzania oraz dążenie do dostarczenia dodatkowych wartości istniejącym i potencjalnym odbiorcom przyczynia się do powstawania nowych inicjatyw i metod w zakresie świadczenia outsourcingu informatycznego. Jedną z nowych form świadczenia usług outsourcingu informatycznego jest wirtualny outsourcing informatyczny, będący próbą praktycznego osadzenia w realiach gospodarczych modelu organizacji wirtualnej, a przejawiający się w tworzeniu sieciowych powiązań między dostawcami z branży IT i w przenoszeniu coraz większej liczby zadań związanych ze świadczeniem outsourcingu informatycznego do przestrzeni wirtualnej.

Wirtualny outsourcing informatyczny (WOI) polega na zgrupowaniu w formie organizacji wirtualnej wyspecjalizowanych podmiotów z branży IT, współdziałających ze sobą w przestrzeni wirtualnej i współdzielących kluczowe umiejętności, zasoby, koszty i ryzyko celem dostarczenia produktu informatycznego zaspokajającego zgłaszane potrzeby odbiorców (zob. [Dziembek 2004; 2006; 2007]). Kooperujące podmioty z branży IT, pomimo swej odrębności oraz rozproszenia terytorialnego, są widoczne dla odbiorców jako względnie jednolita organizacja, a świadczenie usług odbywa się głównie w przestrzeni wirtualnej (cyfrowej) utworzonej na bazie technologii teleinformatycznych.

Przedsięwzięcie WOI jest zatem formą kooperacji podmiotów branży informatycznej tworzących wspólnie strukturę sieciową (sieć powiązań), mających wspólny cel, którym jest dostarczenie produktów informatycznych spełniających potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw. Czas trwania kooperacji podmiotów uzależniony jest od specyfiki pozyskanego zlecenia oraz potrzeb klienta. Struktura organizacyjna WOI może być zatem zmienna i zdeterminowana ilością i złożonością pozyskanych zleceń klientów oraz czasem ich realizacji. W strukturze organizacyjnej WOI zasad-

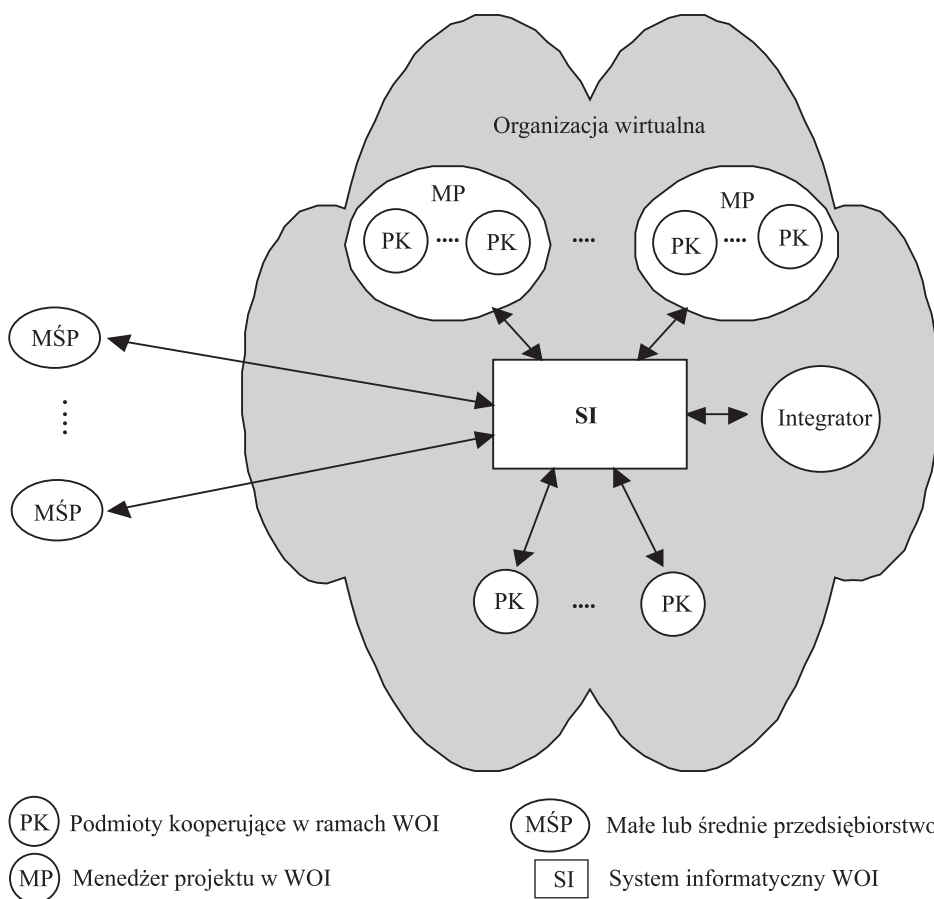
niczo można wyróżnić: integratora (pełniącego rolę centrum strategicznego) i podmioty kooperujące (przedsiębiorstwa dostarczające w ramach WOI swoje rozwiązania informatyczne, tj. infrastrukturę, oprogramowanie, usługi). W przypadku znacznej złożoności zadań przekazanych do realizacji w ramach WOI, wymagającej współpracy większej liczby podmiotów kooperujących, integrator może powołać dodatkowo menedżera projektu. Zadaniem menedżera/menedżerów projektu oprócz zarządzania projektem informatycznym jest również dobór podmiotów kooperujących oraz koordynacja ich działań w celu dostarczenia odpowiedniego produktu informatycznego dla MŚP.

Powstanie i funkcjonowanie WOI uzależnione jest w dużej mierze od właściwie opracowanego i wdrożonego systemu informatycznego (tzw. systemu informatycznego WOI). Podstawową funkcją tegoż systemu informatycznego jest udostępnianie oferty rozwiązań informatycznych z zakresu WOI dla MŚP. Wspomniany system informatyczny powinien także zapewniać sprawne testowanie, dostęp, eksploatację oraz dalszy rozwój wszystkich oferowanych w WOI rozwiązań informatycznych. Ponadto system informatyczny WOI stanowi podstawowe medium komunikacji pomiędzy użytkownikami (MŚP) i innymi podmiotami bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanymi w funkcjonowanie wirtualnego outsourcingu informatycznego [Dziembek 2008]. Ogólny model wirtualnego outsourcingu informatycznego prezentuje rys. 1.

Wirtualny outsourcing informatyczny charakteryzuje się:

- sieciąową strukturą zbioru różnorodnych podmiotów z branży IT, występująca wobec odbiorców (MŚP) jako względnie jednolity podmiot,
- dynamiczną strukturą organizacyjną dostosowaną do potrzeb MŚP,
- wysoką specjalizacją zgrupowanych podmiotów z branży IT, wzajemnie się uzupełniających i mogących zaoferować MŚP atrakcyjny pod względem jakości i ceny produkt informatyczny,
- szerokim spektrum różnorodnych produktów informatycznych oferowanych przez dostawców współtworzących organizację wirtualną (tj. infrastruktury teleinformatycznej, różnych typów gospodarczych systemów informatycznych, zakresu usług),
- elastycznością dostarczanych rozwiązań informatycznych,
- aktywnym wykorzystywaniem w swej działalności narzędzi technologii informacyjno-komunikacyjnej (kooperacja realizowana głównie w przestrzeni wirtualnej, wspólne wykorzystywanie różnych typów systemów informatycznych wspomagających funkcjonowanie powołanej organizacji wirtualnej),
- możliwością wspomagania informatycznego małych i średnich przedsiębiorstw tymczasowo uczestniczących w różnorodnych przedsięwzięciach (np. wirtualne projekty, przedsiębiorstwa wirtualne).

W wirtualnym outsourcingu informatycznym za pośrednictwem przestrzeni wirtualnej jako platformy oferowane są dla MŚP różnorodne rozwiązania informatyczne (zintegrowane systemy informatyczne lub ich określone moduły, specyficzne

Rys. 1. Model wirtualnego outsourcingu informatycznego

Źródło: [Dziembek 2006].

aplikacje e-biznesowe itd.). Korzystanie z produktów dostępnych w WOI nie wymaga dużych inwestycji początkowych i umożliwia dogodne i elastyczne dokonywanie płatności za eksploatowane rozwiązania informatyczne (np. opłata za czas użytkowania). WOI może być szczególnie interesujący dla nowych i nowo powstających małych i średnich przedsiębiorstw zainteresowanych szybkim dostępem do sprawdzonych, kompleksowych i atrakcyjnych cenowo technologii teleinformatycznych. Wiele nowych firm, małych lub średnich, zapewne będzie przyjmować formę wirtualną (tzn. zakładać funkcjonowanie w przestrzeni wirtualnej) i dla tego typu podmiotów wirtualny outsourcing informatyczny może stać się interesującą propozycją realizacji przyjętego modelu biznesowego.

3. Typologiczny podział wirtualnego outsourcingu informatycznego

Wirtualny outsourcing informatyczny może być realizowany przez grupę podmiotów z branży IT na rzecz MŚP w różnych formach. Wynika to przede wszystkim ze złożoności przedsięwzięcia, jakim jest wirtualny outsourcing informatyczny, różnorodności małych i średnich przedsiębiorstw oraz odmienności potrzeb informacyjnych zgłaszanych przez ich personel. W prezentowanej w artykule typologii wirtualnego outsourcingu informatycznego głównymi kryteriami klasyfikacji są:

- specyfika odbiorcy,
- uwarunkowania strukturalno-funkcjonalne zachodzące pomiędzy dostawcami IT, współtworzącymi organizację wirtualną.

Celem przeprowadzonego podziału typologicznego jest systematyzacja różnorodnych typów wirtualnego outsourcingu informatycznego. Pogrupowanie różnorodnych rodzajów i form WOI wraz z odpowiadającymi im właściwościami może sprzyjać zwiększeniu zainteresowania małych i średnich przedsiębiorstw tą specyficzną formą kooperacji i świadczenia usług IT. Zarysowany podział pozwoli również wskazać kierunki przyszłych implementacji WOI w małych i średnich przedsiębiorstwach. Prezentacji podstawowych typów WOI ze względu na wymienione wyżej kryteria klasyfikacji (wraz z krótką charakterystyką) dokonano w tabelach 1 i 2.

I podział typologiczny WOI

W ramach pierwszego kryterium klasyfikacji (którym jest specyfika odbiorcy – MŚP) wyróżniono następujące kryteria podziału WOI: zakres zadań objętych WOI, czas trwania projektów w WOI, sposób realizacji zadań objętych WOI, zasięg oddziaływania WOI, typ działalności zlecającego MŚP oraz potrzeby zlecającego MŚP.

Zakres zadań objętych WOI – na bazie tego kryterium wyróżniono WOI selektywne i całościowe. Selektywna forma WOI polega na świadczeniu przez dostawców zgrupowanych w organizacji wirtualnej usług tylko z wybranych obszarów związanych z funkcjonowaniem systemu informatycznego zlecającego MŚP. Oznacza to, iż część zadań sfery IT danego MŚP realizowana jest na bazie własnych zasobów. Przekazaniem pełnego zakresu zadań obszaru IT danego MŚP do realizacji przez organizację wirtualną cechuje się całościowy WOI. W każdym przypadku MŚP zachowuje nie tylko prawo koordynacji i kontroli wykonania zadań, ale również dysponuje możliwością aktywnego dostosowania produktu do swych potrzeb.

Czas trwania (realizacji) projektów w WOI – w tym przypadku można wyróżnić taktyczną i strategiczną wersję wirtualnego outsourcingu informatycznego. W taktycznym WOI zakłada się, że współpraca pomiędzy organizacją wirtualną a MŚP nie będzie przekraczać okresu jednego roku (krótkotrwałe projekty informatyczne); w tym zakresie mogą mieścić się przykładowo usługi doradczo-szkoleniowe. W strategicznym WOI zakładana jest długotrwała współpraca pomiędzy organizacją wirtualną a MŚP (dłuższa niż jeden rok). Charakterystycznym rozwiązaniem, które

Tabela 1. Typy wirtualnego outsourcingu informatycznego ze względu na specyfikę odbiorcy (małego lub średniego przedsiębiorstwa)

Kryterium podziału	Typ WOI	Charakterystyka
Zakres zadań objętych WOI	selektywny	organizacja wirtualna przejmuje wyłącznie wybraną funkcję lub część zadań związanych z funkcjonowaniem systemu informatycznego w zlecającym MŚP
	całościowy	organizacja wirtualna przejmuje całość zadań związanych z funkcjonowaniem systemu informatycznego w zlecającym MŚP
Czas trwania (realizacji) projektów w WOI	taktyczny	zakładający realizację przez organizację wirtualną różnych projektów informatycznych na rzecz MŚP (zwykle do 1 roku)
	strategiczny	przewidziany na dłuższy horyzont czasowy (dłużej niż 1 rok), zakładający trwałe przekazanie przez MŚP danego zakresu zadań do realizacji przez organizację wirtualną
Sposób świadczenia zadań objętych WOI	stały	zadania przekazane organizacji wirtualnej ze względu na ich złożoność są realizowane systematycznie (w ściśle określonych przez MŚP terminach)
	doraźny	specyfika powierzonych zadań sprawia, że mogą one być wykonywane na żądanie MŚP
	łączony	zakres przekazanych organizacji wirtualnej zadań przewiduje zarówno ich stałą, jak i doraźną formę realizacji
Zasięg oddziaływania WOI	krajowy	w którym oferta rozwiązań informatycznych w ramach WOI przeznaczona jest dla krajowych MŚP
	globalny	dedykowany dla MŚP bez względu na ich miejsce geograficzne prowadzenia działalności gospodarczej
Typ działalności zlecającego MŚP	branżowy	dedykowany dla MŚP prowadzących działalność gospodarczą w ściśle określonej branży gospodarki
	wielobranżowy	oferowany dla wszystkich MŚP bez względu na typ prowadzonej działalności
Potrzeby zlecającego MŚP	podstawowy (infrastrukturalny)	dotyczący realizacji zadań w obszarze sprzętu komputerowego, sieci komputerowych i oprogramowania systemowego
	aplikacyjny	obejmujący świadczenie usług dotyczących poszczególnych funkcji systemu informatycznego lub odnoszących się do pojedynczych modułów systemu informatycznego MŚP
	systemowy	dotyczący całości zagadnień związanych z użytkowaniem zintegrowanego systemu wspomagającego zarządzanie MŚP
	doradczy	obejmujący wszelkie usługi doradcze dotyczące rozwoju, analizy, integracji, modernizacji, bezpieczeństwa lub wdrożeń systemów informatycznych
	holistyczny	w którego zakres wchodzi obsługa zintegrowanego systemu wspomagającego zarządzanie przedsiębiorstwem oraz organizacja i utworzenie platformy umożliwiającej małemu lub średniemu przedsiębiorstwu prowadzenie kooperacji elektronicznej z partnerami biznesowymi, a także wszelkie typy usług związanych z IT

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Typy wirtualnego outsourcingu informatycznego ze względu na uwarunkowania strukturalno-funkcjonalne zachodzące pomiędzy dostawcami IT

Kryterium podziału	Typ WOI	Charakterystyka
Typ współpracy dostawców IT	konkurencyjny	zakładający możliwość występowania wielu podmiotów dostarczających ten sam typ rozwiązania informatycznego (występowanie wewnętrznej konkurencyjności)
	komplementarny	w którym każdy z partnerów (dostawców) uzupełnia pozostałych, nie mając jednocześnie konkurencji ze strony podmiotów dostarczających ten sam typ rozwiązania informatycznego (wirtualny łańcuch podaży)
Miejsce świadczenia WOI	całkowicie zewnętrzny	realizowany wyłącznie poza siedzibą MŚP, w miejscu wskazanym przez organizację wirtualną (adres w przestrzeni wirtualnej)
	mieszany	w którym zadania mogą być realizowane częściowo w siedzibie MŚP, a częściowo w miejscu wskazanym przez organizację wirtualną
Zmienność strukturalną WOI	statyczny	zakładający względnie wysoki poziom stabilności wewnętrznej struktury organizacji wirtualnej
	dynamiczny	przewidujący wysoce zmienny wewnętrzny skład organizacji wirtualnej
Pochodzenie dostawców IT	krajowy/lokalny	grupujący dostawców pochodzących z tego samego kraju
	zagraniczny	formowany przez dostawców pochodzących z jednego państwa dla odbiorcy zlokalizowanego w innym kraju
	globalny/ponadnarodowy	tworzony przez dostawców pochodzących z różnych państw dla odbiorców krajowych lub zagranicznych
Homogeniczność dostawców IT	jednorodny	skupiający dostawców z branży IT o zbliżonej wielkości i potencjale rynkowym
	niejednorodny	grupujący dostawców zróżnicowanych pod względem wielkości i oddziaływania rynkowego

Źródło: opracowanie własne.

można zaliczyć do strategicznego WOI, jest korzystanie z oprogramowania wspomagającego zarządzanie, tym samym strategiczny typ WOI musi odzwierciedlać cele i strategię zlecającego/zlecających MŚP.

Sposób realizowania zadań objętych WOI – zakres, złożoność i powtarzalność zadań przekazanych organizacji wirtualnej determinuje podział WOI na stały, doraźny i łączony. W stałym WOI zakłada się konieczność systematycznego świadczenia określonych usług dotyczących systemu informatycznego przez organizację wirtualną na rzecz MŚP. Nieco inny charakter ma doraźna forma WOI, w którym zadania realizowane są przez organizację wirtualną na żądanie MŚP, wynikające z powstania nagłych i nietypowych potrzeb. Łączona forma WOI zakłada świadczenie przez podmiot zewnętrzny zarówno stałych, jak i doraźnych usług na rzecz MŚP.

Zasięg oddziaływania WOI – według tego kryterium można wyróżnić WOI krajowy i globalny. W krajowym WOI oferta organizacji wirtualnej kierowana jest wyłącznie do podmiotów prowadzących działalność na terenie danego kraju; tego typu WOI zwykle skupia dostawców zainteresowanych dostarczaniem rozwiązań informatycznych dla MŚP jednorodnych pod względem siedziby. Dostarczanie rozwiązań bez względu na kraj, z którego pochodzi MŚP, zakłada globalny WOI. W tym ostatnim przypadku dostawcy zgrupowani w organizacji wirtualnej oferują rozwiązania informatyczne dedykowane dla MŚP prowadzących swą działalność w różnych państwach i na różnych kontynentach.

Typ działalności zlecającego MŚP – w tym przypadku można wyróżnić dwa typy WOI: branżowy i wielobranżowy. Branżowy WOI koncentruje się na dostarczaniu rozwiązań informatycznych dla MŚP prowadzących określony typ działalności gospodarczej (np. usługi lub handel). Brak ograniczeń ze względu na typ prowadzonej działalności gospodarczej zakłada wielobranżowy (uniwersalny) WOI, oferujący rozwiązania informatyczne dla zróżnicowanych pod względem prowadzonej działalności MŚP (przedsiębiorstw z branży handlowej, usługowej, produkcyjnej lub mieszanych).

Potrzeby zlecającego MŚP – według tego kryterium można wyróżnić kilka typów WOI: podstawowy, aplikacyjny, systemowy, doradczy i holistyczny. Podstawowy (infrastrukturalny) WOI dotyczy realizacji zadań w obszarze sprzętu komputerowego, sieci komputerowych i oprogramowania systemowego (monitorowanie, administracja, serwis, modernizacja, szkolenia itp.). WOI aplikacyjny obejmuje świadczenie usług dotyczących wybranych funkcji systemu informatycznego lub odnoszących się do pojedynczych modułów dziedzinowego systemu informatycznego MŚP (np. systemu księgowego lub kadrowo-płacowego) lub innych pojedynczych aplikacji (np. e-biznesowych). WOI systemowy dotyczy całości zagadnień związanych z użytkowaniem zintegrowanego systemu wspomagającego zarządzanie MŚP (np. systemu klasy ERP II). Doradczy WOI obejmuje wszelkiego typu usługi doradcze w obszarze IT, dotyczące przykładowo rozwoju, integracji, modernizacji, bezpieczeństwa lub wdrożeń systemów informatycznych. W zakres holistycznego (kompleksowego) typu WOI wchodzi obsługa zintegrowanego systemu wspomagającego zarządzanie przedsiębiorstwem, organizacja i utworzenie platformy umożliwiającej przedsiębiorstwu prowadzenie kooperacji elektronicznej z partnerami biznesowymi (e-biznes) oraz świadczenie różnorodnych usług. Zakłada się, iż w miarę pozytywnych doświadczeń płynących ze stosowania wirtualnego outsourcingu informatycznego MŚP będą zainteresowane coraz bardziej złożonymi typami WOI.

II podział typologiczny WOI

W ramach drugiego kryterium klasyfikacji (którym są uwarunkowania strukturalno-funkcjonalne zachodzące pomiędzy dostawcami IT współtworzącymi organizację wirtualną) wyróżniono następujące kryteria podziału WOI: typ współpracy

dostawców IT, miejsce świadczenia WOI, zmienność strukturalną WOI oraz pochodzenie dostawców IT.

Typ współpracy dostawców IT – ze względu na formę współdziałania podmiotów z branży IT można wyróżnić konkurencyjny i komplementarny WOI. Konkurencyjny WOI zakłada występowanie wielu podmiotów z branży IT dostarczających ten sam typ rozwiązania informatycznego i rywalizujących ze sobą w ramach WOI o zlecenie odbiorcy (MŚP). Ten typ WOI cechuje się znaczną otwartością dla dostawców, umożliwiając jednocześnie odbiorcy szeroki wybór rozwiązań informatycznych spośród oferty WOI. Komplementarny WOI nie zakłada konkurencji między podmiotami, każdy z nich bowiem dostarcza inny typ rozwiązania informatycznego; ten typ WOI nie zakłada znacznej otwartości dla innych dostawców i bazuje na powiązaniach łączących poszczególnych dostawców rozwiązań informatycznych nabytych zwykle z wcześniejszej współpracy rynkowej.

Miejsce świadczenia WOI – zasadniczo wirtualny outsourcing informatyczny realizowany jest w przestrzeni wirtualnej, co implikuje typ WOI określony jako całkowicie zewnętrzny. Elastyczność WOI zakłada jednak możliwość realizacji wybranych zadań nie tylko w przestrzeni wirtualnej, ale także w siedzibie MŚP (mieszany WOI). Hybrydowy typ WOI występuje, gdy dane MŚP oprócz korzystania z produktów dostępnych w ramach WOI, eksploatuje także dotychczas stosowane rozwiązania informatyczne (np. systemy informatyczne zarządzania). W tej sytuacji konieczne jest zapewnienie wzajemnej integracji ogółu rozwiązań informatycznych użytkowanych przez MŚP.

Zmienność strukturalna WOI – w tym przypadku można dokonać podziału na statyczny i dynamiczny WOI. Stacyjny WOI cechuje się stosunkowo niewielką zmiennością struktury podmiotów tworzących organizację wirtualną; ten typ WOI występuje w sytuacji, gdy pierwotnie organizacja wirtualna została zaprojektowana i utworzona pomiędzy współpracującymi wcześniej podmiotami, posiadającymi pozytywne doświadczenia z dotychczasowej kooperacji. Stacyjna forma WOI zwykle nie przewiduje dużych możliwości w zakresie powoływania nowych podmiotów (z wyjątkiem sytuacji ekstremalnych), posiadając w istocie dość zamknięty charakter. Dynamiczny WOI zakłada zmienność struktury organizacyjnej podmiotów tworzących organizację wirtualną (wzrost liczby podmiotów) – ten typ cechuje się dużą otwartością dla podmiotów zainteresowanych uczestnictwem w WOI.

Pochodzenie dostawców IT – wedle tego kryterium WOI można podzielić na krajowy/lokalny, zagraniczny i globalny/ponadnarodowy. Krajowy WOI cechuje się tym, że dostawcy tworzący organizację wirtualną funkcjonują na rynku ograniczonym terytorium państwa, z którego pochodzą; krajowy WOI z reguły powstaje w celu świadczenia usług dla odbiorców (MŚP) pochodzących z tego samego kraju, co zbiorowość dostawców. Zagraniczny typ WOI polega na tym, iż dostawcy prowadzący swą działalność na terytorium jednego państwa świadczą zbiorowo swe usługi dla odbiorcy/odbiorców pochodzących z innego kraju. Globalny WOI może skupiać

w ramach organizacji wirtualnej dostawców pochodzących z różnych krajów, w tym znacznie oddalonych geograficznie od kraju odbiorcy (MŚP).

Homogeniczność dostawców IT – na podstawie tego kryterium można wyróżnić WOI jednorodny i niejednorodny. Jednorodny WOI cechuje się tym, iż skupia dostawców o zbliżonej wielkości (liczbie zatrudnionych pracowników, rocznych obrotach) oraz pozycji rynkowej. W przypadku niejednorodnego WOI współpracujący dostawcy są mniej lub bardziej zróżnicowani pod względem wielkości (np. podmioty zaliczane do małych, średnich lub dużych przedsiębiorstw) i potencjału rynkowego.

4. Zakończenie

Wirtualny outsourcing informatyczny jako forma świadczenia usług z obszaru IT przez dostawców zgrupowanych w ramach organizacji wirtualnych stanowi odpowiedź na dynamiczne zmiany technologii informacyjno-komunikacyjnej, globalizację oraz poszukiwanie nowych form konkurencji wśród obecnych podmiotów z branży teleinformatycznej. Wydaje się, że wirtualny outsourcing informatyczny, zapewniając dostęp do różnego typu produktów informatycznych i ich eksploatację, szczególną rolę będzie odgrywał dla małych i średnich podmiotów gospodarczych powstających i funkcjonujących jako przedsiębiorstwa czy organizacje wirtualne. W artykule zaprezentowano typologię wirtualnego outsourcingu informatycznego prezentowanego ze względu na dwa kryteria klasyfikacyjne: specyfikę odbiorcy (MSP) oraz uwarunkowania strukturalno-funkcjonalne zachodzące pomiędzy dostawcami IT. Dynamiczne zmiany zachodzące na rynku sprawiają, że wirtualny outsourcing informatyczny może podlegać dalszym (zarówno szerszym, jak i głębszym) klasyfikacjom. Prezentacja typów WOI ukazuje różnorodność tej koncepcji, wskazując rozmaite możliwości jej realizacji w praktyce gospodarczej. Zapewne nie wszystkie typy WOI znajdą zastosowanie praktyczne, jednakże należy przypuszczać, że zmienność potrzeb i możliwości – zarówno dostawców IT, jak i odbiorców – w przyszłości pozwoli na implementację różnych wariantów wirtualnego outsourcingu informatycznego.

Literatura

- Dziembek D., *Outsourcing informatyczny jako koncepcja zarządzania obszarem IT w organizacjach gospodarczych*, [w:] Informatyka Ekonomiczna nr 9, red. A. Nowicki, AE, Wrocław 2006.
- Dziembek D., *Specyfika wirtualnego outsourcingu informatycznego*, [w:] *Informatyka ekonomiczna, Aspekty naukowe i dydaktyczne*, red. A. Nowicki, D. Jelonek, J. Goliński, Częstochowa 2004.
- Dziembek D., *Koncepcja wirtualnego outsourcingu informatycznego*, *Informatyka w globalnym świecie*, red. J. Kisielnicki, Wydawnictwo PJSTK, Warszawa 2006.
- Dziembek D., *Model wirtualnego outsourcingu informatycznego dla organizacji gospodarczych*, praca doktorska, Politechnika Częstochowska, Częstochowa 2007.
- Dziembek D., *Rola wirtualnego outsourcingu informatycznego we wspomaganiu procesów zarządzania organizacjami gospodarczymi*, XI Konferencja Komputerowe Zintegrowane Zarządzanie, red. R. Knosala, Zakopane 2008.

TYOLOGY OF VIRTUAL IT OUTSOURCING

Summary: Dynamic changes in information-communication technology, globalization and searching for new ways of competition onto IT market favour arising new forms and methods of IT outsourcing provision. At the beginning of this article a notion of virtual IT outsourcing is presented. In further part of the article there is conducted typological division of virtual IT outsourcing according to such criteria of classification as: specificity of recipient and structural-functional determinants which take place among IT providers. The systemization of different types and forms of virtual IT outsourcing together with properties which correspond to them may favour an interest of small and medium size companies in its implementation in the nearest future.